Protokół

28. posiedzenia, III. sesyi, VIII. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 26. września 1907.

Początek o godzinie 10. minut 18 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Kazimierz Lubomirski, Stanisław Mycielski, ks. Wiktor Mazikiewicz.

Obecnych posłów 12[illegible].

Ze strony Rządu: c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 26. posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 27. posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Marszałek oznajmia, iż udzielił urlopu p. Niezabitowskiemu na dni 8.

Izba uchwala udzielenie urlopu p. Piętakowi do końca sesyi sejmowej.

Marszałek oznajmia, że wpłynęło pismo c. k. Sądu krajowego karnego w Krakowie z dnia 20. września 1907 Pr. XII 75/7 o zezwolenie na karno sądowe ściganie p. Stapińskiego o obrazę czci i udziela w tym przedmiocie głosu p. Kazimierzowi Lubomirskiemu.

Sekretarz p. Kazimierz Lubomirski wnosi na odesłanie tego przedmiotu do komisyi p awniczej.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Sekretarz p. Lubomirski Kazimierz odczytuje spis petycyi wniesionych po dzień 26. września 1907 r., które przydzielono następującym komisyom, a mianowicie:

Komisyi budżetowej: Ls. 2765—2769, 2771 2775, 2776, 2777, 2783—2785, 2788, 2790, 2795, 2798, 2799, 2803, 2805, 2811, 2824, 2830, 2831, 2833, 2837—2839, 2841, 2842, 2844, 2845, 2847, 2849, 2850, 2853, 2855, 2865, 2870, 2875, 2877, 2882, 2884, 2885, 2887, 2890.

Komisyi szkolnej: Ls. 2770, 2778, 2786, 2789, 2791, 2793—2794, 2796, 2797, 2800, 2801, 2804, 2806—2810, 2813, 2817, 2818, 2820, 2822, 2823, 2825—2829, 2834, 2848, 2851, 2854, 2856—2859, 2866, 2867, 2871, 2872, 2873, 2876, 2878, 2881, 2889, 2891.

Komisyi gminnej: Ls. 2763, 2802, 2836, 2846.

Komisyi administracyjnej: Ls. 2821, 2832, 2840, 2918.

Komisyi gospodarstwa krajowego: Ls. 2819.

Komisyi drogowej: Ls. 2760, 2852.

Komisyi przemysłowej: Ls. 2764, 2787, 2835.

Komisyi sanitarnej: Ls. 2761, 2762, 2883.

Komisyi dla reformy wyborczej: Ls. 2779 - 2782, 2860—2864, 2869.

Wydziałowi krajowemu Ls. 2886.

Po odczytaniu petycyi Ls. 2776 Piotra Podłużnego, gospodarza w Horucku powiatu drohobyckiego, o odpisanie kosztów leczenia w szpitalu powszechnym we Lwowie przemawia p. Kuryłowicz, popierając tę petycyę.

Sekretarz p. Lubomirski odczytuje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Po odczytaniu petycyi Ls. 2837 Wydziału powiatowego w Starym Samborze o zapomogę dla powiatu z powodu klęski elementarnej. Marszałek udziela głosu p. ks. Jaworskiemu, który zapisał się do poparcia tej petycyi.

P. ks. Jaworski nieobecny.

Marszałek wzywa więc sekretarza do odczytania spisu dalszych petycyj.

Sekretarz p. Lubomirski odczytuje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Po odczytaniu petycyi Ls. 2849 Marcina Nowaka z Cwikowa w sprawie przyjęcia kosztów leczenia żony Karoliny na fundusz krajowy przemawia p. Wilczkiewicz popierając tę petycyę.

Sekretarz p. Lubomirski odczytnje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Po odczytaniu petycyi Ls. 2852 Rady powiatowej w Mielcu o ukrajowienie dróg powiat. Mielec-Radomyśl i Radomyśl-Lisia-góra, przemawia p. Sękowski, popierając tę petycyę.

Sekretarz p. Lubomirski odczytuje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Po odczytaniu petycyi Ls. 2884, gminy Żukocin o zapomogę na budowę szkoły, przemawia p. Hanczakowski, popierając tę petycyę.

Sekretarz p. Lubomirski odczytuje spis dalszych petycyj, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Po odczytaniu petycyi Ls. 2886 gminy m. Błażowa pow. Rzeszów w sprawie zaciągnięcia pożyczki komunalnej ponad 50%, przemawia p. Jędrzejowicz Stanisław popierając tę petycyę i wnosząc na odesłanie tej petycyi do Wydziału krajowego jako komisyi z poleceniem, aby Wydział kraj. w ciągu bieżącej sesyi sejmowej z odpowiednim wnioskiem w tej sprawie przyszedł.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Sekretarz p. Lubomirski odczytuje spis dalszych petycyi, które przydzielono odnośnym komisyom jak wyżej.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacyi.

Sekretarz p. M. Urbański czyta:

Wniosek

posłów Abrahamowicza i Merunowicza.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przeprowadził otwarcie c. k. Sądu powiatowego w Jaryczowie nowym w powiecie lwowskim.

Lwów, dnia 26. września 1907.

Wnioskodawcy
Abrahamowicz i Merunowicz, w. r.

Syniewski, Rayski, Tomaszewski, Maiss, Staniszewski, Wiśniewski, Sala, Bednarski, Huza, Kleski, Tarnawski, Maryewski, Kolischer, Vayhinger.

W n i o s e k

Zważywszy, że nieurodzaj zboża w roku bieżącym w Galicyi, jak również w innych prowincyach Austro-Węgier, spowodował nadmierne podwyższenie cen ziarna, a w szczególności żyta i pszenicy,

zważywszy, że zachodzi uzasadniona obawa, czy produkcya zboża, pochodząca z tegorocznych zbiorów, wystarczy na potrzeby konsumcyi do czasu żniw w roku przyszłym,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby odnośnie do ustawy z 13. lutego 1906 Dz. ust. p. Nr. 20, art. 8. cło od żyta i przenicy zawiesił, a to do dnia 1. lipca 1908.

Lwów, 26. września 1907.

Wnioskodawca:
Maryewski w. r.

Michałowski, Cinchciński, Tarnawski, Federowicz, Jabłoński, Leo, Kleski, Sare, Małachowski, Tomaszewski, Maiss, Syniewski, Staniszewski, Głąbiński, Vayhinger, Fruchtmann.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby z powodu tegorocznego nieurodzaju żyta i koniczyny, właścicielom gruntów odpisał podatek gruntowy stosownie do nieurodzaju szczególniej w powiatach górskich, zniżył ceny kolejowe od przewczu karmy bydła o 70% aż do żniw 1908 r. i udzielił bezpłatnie odpowiednią ilość soli bydlęcej.

We Lwowie, dnia 26. września 1907.

Wnioskodawca:
Szwed w. r.

Bojko, Pastor, Kramarczyk, F. Włodek Korol, Stojałowski, Mogilnicki, Skołyszewski, Wilczkiewicz, Staruch, Huryk, Wesoliński, Szmigielski, Potoczek, J. Jaworski.

W n i o s e k.

Na wysokości około 950 m. nad powierzchnią morza, w położeniu uroczem, osłoniętem wysokiemi szczytami Czarnohory, w pośród 22.000 morgów lasów szpilkowych kameralnych i 26.000 morgów lasów fundacyi hr. Skarbka, nad szumiącym w skalistem łożysku Czeremoszem leży w powiecie kossowskim miejscowość Burkut, posiadająca wszelkie ku temu warunki, ażeby mogła stać się silnie uczęszczanem zdrojowiskiem i klimatycznem miejscem leczniczem.

Obok powyżej opisanych warunków położenia — podobnych pod wielu względami do tych, jakie ma Zakopane w otoczeniu Tatr, posiada jeszcze Burkut szereg źródlisk szczawy żelazistej o podobnych własnościach leczniczych, jak Krynica i Franzensbad.

Racyonalnie urządzona rozsyłka wody burkuckiej, bardzo miłej w użyciu, mogłaby zastąpić wodę bilińską, gieshüblery i inne podobne zagraniczne wody.

Gdy na Bukowinie powstaje w podobnych warunkach już teraz pięknie opłacające się zdrojowisko Dorna Watra, gdy rząd węgierski nie żałując zachęty prywatnym przedsiębiorcom i hojnych wkładów gotówką ze skarbu państwa, podnosi i rozwija zdrojowiska i miejsca klimatyczne, na ziemi węgierskiej znajdujące się, — c. k Zarząd domen i lasów państwowych nie czyni dla rozwoju Burkutu nie, albo tak prawie jakby nic. Skromny drewniany pawilon jeden o 8 pokojach i bardzo prymitywne łazienki drewniane na 4 wanny, przed kilkunastu laty wybudowane — oto wszystko, co dla eksploatacyi Burkutu, posiadającego świetne warunki zdrojowiska klimatycznego, dotychczas uczyniono.

Komunikacya Burkutu przez Żabie ze stacyą kolei żelaznej w Worochcie dziś jeszcze jest mało co lepszą, jak za czasów Pola.

Zważywszy przeto, że Burkut, otoczony racyonalną opieką mógłby się stać błogosławieństwem dla całej tamtejszej okolicy — mógłby stać się środkiem kulturalnego podniesienia tej okolicy i źródłem dobrobytu ludności miejscowej, a zresztą mógłby dawać także i piękne dochody — podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby zajął się odpowiadającem choć cokolwiek wymogom dzisiejszych czasów urządzeniem eksploatacyi źródeł leczniczych w miejscowości Burkut, powiatu kossowskiego, należącej do dóbr kameralnych — a przedewszystkiem, ażeby c. k. Zarząd dóbr kameralnych przyczynił się do urządzenia lepszej komunikacyi Burkutu z najbliższą stacyą kolejową w Worochcie.

We Lwowie, dnia 23. września 1907.

Wnioskodawca:
Teofil Merunowicz w. r.

Syniewski, Wuıst, Fruchtmann, Vayhinger, Tarnawski, Huza, Głąbiński, Rayski, Maiss, Ciuchciński, Michałowski, Kleski, Jahl, Ma ryewski, Małachowski, Bednarski.

W n i o s e k.

Zważywszy, że c. k. Rząd, mimo uchwał Wysokiego Sejmu, dotąd nie przystąpił do utworzenia szkoły średniej w Tarnobrzegu;

zważywszy, iż ludność powiatu tarnobrzeskiego na tem bardzo cierpi, gdyż musi do dalej oddalonych szkół posyłać swoje dzieci;

zważywszy dalej, że tak gmina Tarnobrzeg jak i powiat tarnobrzeski zobowiązali się pewne ofiary ponieść na wybudowanie szkoły;

zważywszy wreszcie, że utworzyć się mająca szkoła będzie miała zapewnioną frekwencyę, albowiem sam powiat Tarnobrzeski zwyż 500 dzieci do szkól średnich posyła, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby już w roku 1909 utworzył szkołę średnią w Tarnobrzegu.

We Lwowie, dnia 26. września 1907.

Wnioskodawca:
Zdzisław Tarnowski w. r.

Czartoryski, St. Tarnowski, Bobrzyński, Skrzyński, Gorayski, Hupka, Czecz, Milewski, Tyszkiewicz, A. Lubomirski, A. Jędrzejowicz, Wł. Jaworski, Wodzicki, Paszkowski, Moysa.

W n i o s e k

posła Wursta w sprawie budowy kolei normalnotorowej z Rachinia przez Dolinę (saliny) Strutyn Rożniatów-Perehińsko-Niebyłów-Rosólnę-Starunię Solotwinę do Nadwórny z odnogą przez Jasień do Angełowa.

Powiaty doliński, kałuski, bohorodczański i nadwórniański są w swej południowej połaci pod względem komunikacyi kolejowej najbardziej zaniedbanym w kraju obszarem.

Dlatego grono osób prywatnych i reprezentantów instytucyi publicznych — w tym względzie interesowanych -- podjęło akcyę, mającą na celu wybudowanie kolei lokalnej o normalnym torze, przecinającej wspomniany obszar, która biedz będzie z Rachinia przez Dolinę (saliny) Strutyn Rożniatów - Perehińsko-Niebyłów-Rosólnę-Starunię-Sołotwinę do Nadwórny z odnogą przez Jasień do Angełowa.

Staraniem i kosztem tego konsorcyum bardzo poważne krajowe siły fachowe opracowały i przygotowały dla tej kolei dołączone tu ·/. sprawozdanie komercyalnie i

obliczenie rentowności oraz sprawozdanie techniczne, jak niemniej projekt częściowo ogólowy, a częściowo szczegółowy.

Zważywszy, że obszar ciążenia tej kolei lokalnej wynosi olbrzymią przestrzeń, po przeszło 200.000 hektarów, a w tem z górą 100.000 hektarów — niemal dziewiczych i w znikomej tylko częstce eksploatowanych lasów.

zważywszy, że tak ogromne obszary lasów są zupełnie odcięte od rynków zbytu;

zważywszy, że wskutek tego gniją i trupieszeją — ginąc nieużytkowane — krocie tysięcy sążni kubicznych materyałowego i opałowego drzewa, podczas gdy równocześnie coraz dotkliwszy brak i drożyzna tego drzewa grozi wprost katastrofą krajowi;

zważywszy, że w ten sposób giną dla gospodarstwa krajowego co roku bezpowrotnie miliony koron;

zważywszy, że ta kolej: ułatwi wywóz soli z dolińskiej saliny, z bezpośrednią finansową korzyścią dla krajowego funduszu solnego, umożliwi eksploatacyę znanych nawet poza granicami kraju torfowisk w Strutyniu, oraz przyczyni się do rozwoju przemysłu woskowego i naftowego, mającego najlepsze widoki na terenach ciągnących się wzdłuż całej tej linii kolejowej, a rozwijającego się tam — pomimo doskonałych geologicznych warunków — tylko bardzo słabo, właśnie wskutek braku komunikacyi kolejowej;

zważywszy, iż cały obszar ciążenia tej kolei z jednej strony ma bardzo słabą produkcyę zboża i okopowizn, i musi je dla pokrycia swej konsumcyi — w wielkiej ilości importować, a z drugiej strony kwitnie na nim chów bydła, które obszar ten przy komunikacyi kolejowej masowo mógłby eksportować i że także z tych względów projektowana kolej niezmiernie podniesie dobrobyt mieszkańców;

zważywszy, iż projektowana kolej z natury rzeczy spowoduje powstanie licznych fabryk dla przeróbki wyżej wzmiankowanych, tak obfitych na danym obszarze surowców i w następstwie sprowadzi także zużytkowanie (dla owych fabryk) olbrzymiej ilości sił wodnych z tamtejszych wód górskich;

zważywszy, że w ten sposób rozwinie się na wielką skalę ekspoatacya przyrodzonego majątku wielkiej części kraju, dzisiaj zupełnie nie wykorzystywanego, a w następstwie podniesie się dobrobyt i siła podatkowa w kraju;

zważywszy, że wszystkie te warunki zabezpieczają projektowanej kolei wielkie finansowe powodzenie, bo — jak wykazuje przedłożone przy niniejszem obliczenie rentowności — kolej ta zapewnia inwestowanemu na nią kapitałowi 5 proc. oprocentowanie;

zważywszy, iż wspomniane konsorcium nagromadziło materyały fachowo opracowane przy niniejszem przedstawione, które umożliwiają rychłe i łatwe zoryentowanie się w danej sprawie;

zważywszy wreszcie, że zabiegi i ofiarność tego konsorcyum są jednym z rzadkich a bardzo pożądanych objawów inicyatywy prywatnej w dziedzinie rozwoju komunikacyi kolejowej kraju i z tego względu, jeśli już nie na doraźne obecnie finansowe, to w każdym razie moralne poparcie kraju zasługuje, a nadto gdy rzeczone konsorcyum czyni zabiegi, by kapitałem prywatnym daną kolej lokalną powołać do życia i w tym względzie moralnie choćby tylko uznanie i poparcie Wysokiego Sejmu niezmiernie się przyczyni do pozyskania kapitału prywatnego — proszę, by Wysoki Sejm raczył powziąć następującą uchwałę:

I. Sejm uznaje projektowaną kolej lokalną „Rachiń - Dolina - Strutyn-Rożniatów-Perehińsko-Niebyłów-Rosólna-Starunia-Solo-

twina-Nadwórna z odnogą do Angelowa“ za użyteczną i potrzebną ze względów na ogólne interesy kraju.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajow., aby zbadał projektowaną kolej lokalną pod względem komercyalnym i finansowym i przedłożył na następnej sesyi Sejmu odpowiednie wnioski.

We Lwowie, dnia 20. września 1907.

Wnioskodawca:
Wurst, w. r.

Pastor, Hupka, Rayski, Merunowicz, Jabłoński, Głąbiński, Vayhinger, Sala, Fedorowicz, Fruchtman, Buynowski, Stadnicki, Tomaszewski, Czarkowski-Golejewski, Tarnawski, Kolischer, Maiss, Małachowski, Leo, Jahl, Sare, Huza, W. Czaykowski, Maryewski, Paygert, Bednarski, Loewenstein, Rozwadowski, Mycielski, Ciuchciński, Staniszewski, A. Lubomirski, Niezabitowski, Mandyczewski.

W n i o s e k

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd: aby jaknajrychlej założył w Stryju wyższą szkołę realną i żeńskie seminaryum nauczycielskie z językiem wykładowym polskim.

We Lwowie, dnia 26. września 1907.

Wnioskodawca:
Fruchtmann w. r.

Vayhinger, Maryewski, Jabłoński, Michałowski, Bednarski, Rayski, Sala, Wurst, Kolischer, Wł. Czaykowski, Ciuchciński, Małachowski, Buynowski, Jahl, Tarnawski, Maiss, Huza, Syniewski, Żardecki.

W n i o s e k.

Kolej Piła-Jaworzno zbudowana w celach przemysłowych, oraz dla ożywienia ruchu w okolicy niemal najbardziej przemysłowej kraju, do tego czasu nie spełnia zadania w całej pełni głównie z dwu powodów: najpierw dla nieodpowiedniego rozkładu jazdy, powtóre dlatego, ponieważ kończy się wprost bezmyślnie w Jaworznie.

Skutek tego ten, że kolej ta nie przynosi dochodu spodziewanego i takiego, jakiby przynosiła, gdyby wymienione powyżej powody były usunięte.

Wobec tego podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu ażeby bezzwłocznie wziął pod rozwagę i przeprowadził potrzebne przygotowania do budowy kolei z Jaworzna do Mysłowic i Sejmowi na najbliższej sesyi przedłożył stanowcze wnioski w tej sprawie.

Lwów, d. 26. września 1907.

Wnioskodawca:
Ks. Stojałowski w. r.

Wilczkiewicz, Szwed, Rutowski, Rayski, Szponder, Potoczek, Wesoliński, Bohaczewski, Skołyszewski, Szajer, F. Włodek, Pastor, Kurylowicz, Korol, Staruch, Szmigielski, Hanczakowski.

W n i o s e k

Największem obciążeniem funduszu krajowego są wydatki na szkolnictwo ludowe, w szczególności na pensye nauczycieli, które pomimo ostatniej regulacyi i podwyższenia przecież jeszcze nie odpowiadają ani potrzebom ani życzeniom nauczycielstwa, a zwłaszcza nauczycieli i nauczycielek pomocniczych.

Nie można zaprzeczyć, że żądania nauczycielstwa o przyznanie im pensyi w wysokości takiej, jaka przyznana jest urzędnikom państwowym w trzech najniższych rangach, w zasadzie byłoby uzasadnionem, nie może jednak być spełnionem jedynie z tego powodu, ponieważ nie pozwalają na to fundusze krajowe.

Że fundusze krajowe nie wystarczają na polepszenie płac nauczycielskich, ani na inne naglejsze potrzeby (jak n. p. zakłady dla młodocianych przestępców, dla matołków i t. d.), to dziś stwierdziło wołanie wszystkich krajów, aby rząd zasilił skarby krajowe — oraz przyrzeczenie rządu, że zadośćuczyni temu żądaniu.

Nie przesądzając, w jaki sposób rząd zasili fundusz krajowy — i bez względu na ten zasiłek, należy domagać się od rządu stanowczo, aby ponosił połowę wydatków na pensye nauczycieli ludowych obliczone wedle trzech ostatnich rang urzędniczych.

Wobec tego wnoszą podpisani:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z Radą szkolną krajową rozpoczął rokowania w tym kierunku, aby rząd ponosił połowę pensyi nauczycieli ludowych, obliczonych wedle płac 3 ostatn ch rang urzędniczych.

Lwów, d. 26 września 1907.

Wnioskodawca:
Stojałowski w. r.

Szwed, Wesoliński, Potoczek, Szpouder, Szajer, Skołyszewski, F. Włodek, Staruch, Szmigielski, Korol, Bohaczewski, Hańczakowski, Wilczkiewicz, Pastor, Kuryłowicz.

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesyi przedstawił Sejmowi ponownie projekt ustawy, regulującej opiekę nad ubogimi, kalekami i nieuleczalnymi, z uwzględnieniem współudziału funduszów powiatów i kraju w ponoszeniu kosztów tej opieki.

Wnioskodawca:
Małachowski.

Syniewski, Ciuchciński, Skołyszewski, Rayski, Lee, Tomaszewski, Staniszewski, Kleski, Maryewski, Pastor, Jahl, Fruchtmann, Żardecki, Maiss, Kolischer, Buynowski, Jabłoński, Federowicz, Huza, Tarnawski, Oleśnicki, Mogilnicki, Głąbiński, Korol, Sala, Stadnicki, Michałowski, Vayhinger, Bednarski.

U z a s a d n i e n i e.

Ustawa państwowa z dnia 5. grudnia 1896 l. 222 Dz. u. p., normująca stosunki przynależności gminnej, zwiększyła jeszcze już i tak zbytnie obarczenie gmin ciężarami, wynikającymi z obowiązku wyłącznego ponoszenia kosztów opieki nad ubogimi, do gminy przynależnymi. Jeżeli bowiem aż do czasu wejścia w życie tej ustawy przynależność do gminy nabywało się przeważnie bądź przez urodzenie w gminie lub przyjęcie do gminy na podstawie uchwały rady gminnej i gdy to przyjęcie zawisłem było wyłącznie od dobrej woli właściwej rady gminnej; — ustawa z dnia 5. grudnia 1896 nadała wszystkim tym, którzy w pewnej gminie 10 lat przebywają, prawo żądania uznania przynależności ich do tej gminy.

Wskutek tego, w dniu 6. lutego 1897 niżej podpisany wnioskodawca, z uwagi na skutki, jakie ustawa z dnia 5. grudnia 1896 wywrzeć musiała na fundusze większych gmin, uczynił wniosek o polecenie Wydziałowi krajowemu, ażeby po myśli §. 22. ustawy o przynależności z dnia 3. grudnia 1863 Nr. 105 Dz. u. p. przedłożył projekt ustawy o wykonywaniu opieki nad ubogimi, uwzględniając konieczność współdziałania w tej mierze funduszów powiatów i kraju.

Gdy atoli wniosek ten w ciągu ówczesnej sesyi sejmowej nie doczekał się załatwienia, niżej podpisany wnioskodawca ponowił go w dniu 29. grudnia 1897. Na skutek tego ponowienia wniosku komisya prawnicza, której wnioski te Wys. Sejm przekazał w sprawozdaniu swem, przedłożonem Sejmowi na posiedzeniu z dnia 18. lutego 1898, uznając słuszność i aktualność

sprawy, zakończyła wywód swój wnioskami treści następującej:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przedłożył jak najrychlej projekt ustawy o wykonywaniu opieki nad ubogimi i przy układaniu tego projektu rozważył, czy i w jakiej mierze, z uwagi na skutki, ktore ustawa z dnia 5. grudnia 1896 Nr. 222 Dz. u. p. na fundusze większych gmin wywarła i wywiera — współdziałania w opiece nad ubogimi z funduszów powiatów i kraju wprowadzić należy“.

Wniosek ten uchwalił Wysoki Sejm dnia 18. lutego 1898 r. Wskutek tej uchwały Wydział krajowy, chcąc zebrać daty i materyały do badań potrzebne, rozesłał w dniu 11. maja 1898 do wszystkich Wydziałów powiatowych i magistratów większych miast okólnik, w którym żądał wyjaśnień co do stosunków, jakie w danych gminach pod względem opieki nad ubogimi panują.

Sprawozdania nadesłane w ciągu najbliższych lat wykazały wprost rozpaczliwy stan opieki nad ubogimi. Okazało się, że gminy albo nie mogą z powodu braku funduszów, albo wogóle nie chcą zajmować się opieką nad ubogimi; że powiaty absolutnie żadnej akcyi w tym względzie nie rozwinęły, tak, że opieka nad ubogimi, prócz niedostatecznych wyników akcyi we Lwowie i w Krakowie i może w kilku jeszcze większych miastach, wprost wcale wykonywaną nie jest.

Ten stan rzeczy skłonił Wydział krajowy do przedstawienia Sejmowi rezultatów tych studyów sprawozdaniem z dnia 11. czerwca 1901. Z obszernego tego sprawozdania wyjmujemy jeno kilka najbardziej charakterystycznych ustępów:

Projekt, jaki równocześnie przedkładamy — powiada Wydział krajowy — spełnić może zaledwie jedną część zadania, jakie spełnić powinny czynniki publiczne w dziedzinie opieki i niesienia pomocy ubóstwu. Projekt Wydziału krajowego zajmuje się tylko ubóstwem indywidualnem i to w ścieśnionym zakresie pomocy osobom, które fizycznie nie są zdolne do podjęcia jakiejkolwiek pracy, — i Wydział krajowy zaznacza z naciskiem potrzebę akcyi publicznej, skierowanej w celu powstrzymywania włóczęgostwa i żebractwa przez organizacyę instytucyi „stacyj zaopatrujących“, zmuszanie do pracy osób, które mogą, ale nie chcą pracować w instytucyach takich, jak kolonie poprawcze, domy przymusowej pracy, wreszcie w celu dostarczania pracy tym, którzy chcą i mogą pracować, a zatrudnienia nie znajdą, przez system biur pośrednictwa pracy.

Wydział krajowy w projekcie swym pozostawia zorganizowanie opieki publicznej nad ubogimi na nienaruszonej zasadzie prawnej, tj. na podstawie prawa przynależności do gminy. W przeciwstawieniu do ustawodawstwa innych krajów Monarchii (n. p. Austryi dolnej), które do załatwiania spraw opieki powołuje nowe jednostki administracyjne, t. zw. „okręgi ubogich“, Wydział krajowy spełnienie tych zadań opiera u nas w kraju na istniejącej organizacyi czynników autonomicznych. Według projektu Wydziału krajowego powołaną zostaje jednostka autonomiczna miejscowa, t. j. gmina, wspólnie z równorzędnym czynnikiem, obszarem dworskim, do spełniania zadań opieki. Siły intellektualne tej jednostki uzupełnia na miejscu współudział czynników intelligencyi miejscowej, w pierwszym rzędzie duchowieństwa, które z natury rzeczy powołane jest do działania w imię miłości bliźniego.

Niedostateczne zasoby materyalne gmin i obszarów dworskich wspomódz zamierza projekt Wydziału krajowego przez powołanie do świadczenia wyższych i silniejszych jednostek autonomicznego ustroju, t. j. powiatów i kraju. Projekt Wydziału krajowego zaznacza jednak wyraźnie, że przepisy ustawy nie powinny wpłynąć tamująco na rozwój dobroczynności prywatnej. Nie wątpi też Wydział krajowy, że i c. k. Rząd, który wielokrotnie o losy ustawodawczego uregulowania opieki nad ubo-

gimi w Galicyi się zapytywał, zechce ze swej strony również ułatwić finansowe spełnienie zadań tej opieki publicznej.

Co do strony budżetowej projektu, Wydział krajowy nie określił wówczas dokładnie terminu wejścia jego w życie, nie wykluczając myśli, że może nastąpić okres przejściowy, który posłuży do uporządkowania zasobów, jakie na cele w ustawie wskazane w kraju są, i do stworzenia zakładów i instytucyj krajowych, o które działalność gmin na polu opieki nad ubogimi oprzećby się mogła.

Powyższe sprawozdanie Wydziału krajowego było przedmiotem gruntownej dyskusyi w komisyi administracyjnej, która uznając, że jest bardzo na czasie podjęcie przez Wydział krajowy myśli, wnioskami niżej podpisanego wnioskodawcy objętych i wystąpienie z projektem ustawy o zorganizowaniu opieki nad ubogimi, sądziła jednak, że pierwej powinna być utworzona dotacya krajowa funduszu ubogich, a dopiero po zebranych datach i doświadczeniach należałoby użyć tego funduszu według przedłożonego projektu ustawy. Wskutek tego komisya administracyjna w dniu 2. lipca 1901 r. wniosła rezolucyę, polecającą Wydziałowi krajowemu, by utworzył fundusz opieki nad ubogimi, dotowany z funduszów krajowych w miarę możności budżetowej, otwierając ten nowy dział budżetu począwszy od r. 1902.

To sprawozdanie komisyi spadło jednak z porządku dziennego.

Rzecz została poruszoną ponownie w r. 1903 przez sejmową komisyę sanitarną, która załatwiając sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Depart. V., uczyniła wniosek, iżby Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi przedstawił ponownie Sejmowi projekt ustawy regulującej opiekę nad ubogimi, kalekami i nieuleczalnymi.

Sejm powziął 24. października 1903 r. uchwałę zgodną z tym wnioskiem, wskutek czego Wydział krajowy w dniu 12. września 1904 do l. 113.601 przedstawił Sejmowi nowy projekt ustawy o opiece publicznej nad ubogimi, projekt, który w ogólnych zarysach był powtórzeniem projektu Wydziału krajowego, przedłożonego Sejmowi w r. 1901, który wprowadził jednak pewne zmiany w interesie ulżenia funduszom powiatowym i funduszowi krajowemu, obciążonym innymi wydatkami. Projekt ten obejmował również tworzenie krajowych, powiatowych lub gminnych zakładów dla nieuleczalnych.

To przedłożenie Wydziału krajowego było przedmiotem dłuższych dyskusyj w komisyi administracyjnej, atoli z powodu zasadniczej różnicy zdań w tej komisyi nie podobna było doprowadzić do porozumienia. Formalnych uchwał komisya podobno nie powzięła, gdy jednakowoż większość komisyi chciała nad tym projektem przejść do porządku dziennego, referent tej sprawy p. Jabłoński złożył referat, który powierzono posłowi Torosiewiczowi. Komisya nie przedłożyła jednak Sejmowi żadnego sprawozdania w tej mierze.

Oprócz tego sprawa dobroczynności publicznej poruszaną była w ostatnich latach w Sejmie przy rozmaitych okolicznościach, a to:

wnioskiem p. Maryewskiego z 8. października 1903, żądającym zbadania sprawy ewentualnej budowy sanatoryów krajowych dla gruźliczo chorych, ze względu na szkody, wyrządzane przez gruźlicę najuboższej warstwie ludności, pozbawionej środków na skuteczną kuracyę;

wnioskiem p. Maryewskiego, zgłoszonym w jesiennej sesyi r. 1904, z żądaniem założenia domów przymusowej pracy i kolonii rolniczej poprawczej dla skazańców i małoletnich przestępców;

wnioskiem p. Merunowicza, zgłoszonym 10. października 1905, żądającym utworzenia funduszu specyalnego krajowego na cele wychowawcze dla dzieci

opuszczonych i moralnie zaniedbanych i na cele innych zakładów humanitarnych dla ubogich dzieci;

sprawozdaniem Wydziału krajowego i komisyi administracyjnej we wrześniu, względnie październiku 1905 r. przedłożonem Sejmowi, co do wprowadzenia w życie krajowego funduszu sierocego;

sprawozdaniem komisyi sanitarnej przedłożonem dnia 6. listopada 1905 w przedmiocie wniosku p. Marsa co do zakładania przytułkowych domów dla kalek, ubogich starców i uzdrowieńców;

sprawozdaniem komisyi gminnej z powodu petycyi Wydziału powiatowego w Stryju i innych o zmianę przepisów, normujących obowiązki gmin co do utrzymywania zubożałych i niezdolnych do pracy i postępowania z rekonwalescentami nieuleczalnymi chorymi, którzy nie mogą pozostawać w szpitalach.

To ostatnie sprawozdanie, podnosząc również ujemne skutki ustawy o przynależności z 5. grudnia 1896 na fundusze gminne, zakończone zostało poleceniem Wydziałowi krajowemu, ażeby petycye Wydziałów powiatowych zbadał i odpowiednie sprawozdanie, względnie wnioski Sejmowi na najbliższej sesyi przedstawił.

Z wykazanego powyżej stanu rzeczy wynika, że sprawa uregulowania opieki nad ubogimi dotychczas nie została załatwioną. Wynika jednakowoż także ze wszystkich sprawozdań i wniosków powyżej przytoczonych, że tak Wydział krajowy jak i wszystkie bez wyjątku reprezentacye gminne i powiatowe, jak niemniej komisye: prawnicza, gminna, administracyjna i sanitarna, uchwalając w różnych czasach i przy różnych sposobnościach swe wnioski, przedstawiały Sejmowi jednomyślne zdanie, że gminy a szczególnie większe miasta są pod tym względem niesłusznie nad miarę obarczone, ze szkodą spełniania przez gminy ich społecznych i kulturalnych zadań i ze szkodą sprawy samej, gdyż gminy nie są w możności podołać zadaniu należytego opiekowania się ubogimi, kalekami, starcami, nieuleczalnymi i t. p. osobami, potrzebującemi pomocy społeczeństwa, nie mogącemi utrzymać siebie i najbliższych członków swej rodziny, którym zaopatrzenie pewne dać są obowiązane.

Równocześnie inne kraje koronne, jak Morawy, Austrya dolna, Styrya i inne kilkakrotnie zajmowały się uregulowaniem tych spraw i uchwaliły ustawy wymagające od funduszów powiatowych i od funduszu krajowego współudziału w ponoszeniu tych ciężarów.

Wiece miast, które w ostatnich latach kilkakrotnie w Wiedniu się zbierały, dały również wyraz konieczności pociągnięcia do współudziału funduszu krajowego i gminnych i przedstawiały w sposób nader przekonywujący, że uregulowanie sprawy opieki nad ubogimi jest nieodzownem, jeżeli gminy mają podołać tym zadaniom, jakie na nie ustawodawstwo wkłada.

Gdy wkońcu sanacya finansów krajowych nie schodzi z porządku dziennego programu politycznego Rządu i stronnictw miarodawczych w parlamencie; gdy zasada, iż fundusze krajowe i powiatowe winny przyjść z pomocą gminom w ponoszeniu kosztów opieki nad ubogimi jest powszechnie uznana jako słuszna i sprawiedliwa — przeto sądzą podpisani, popierający wniosek, że jest na czasie sprawę ponowić i wezwać Wydział krajowy, ażeby zbadawszy dotychczasowe projekty, zastanowił się nad tem, czy i jakiej zmianie one uledz mają i na najbliższej sesyi sejmowej wnioski swe Sejmowi przedstawił.

Interpelacya

do c. k. Komisarza rządowego.

Magistrat miasta Krakowa zarządził ażeby rzeźnicy z Piasków wielkich sprowadzone do Krakowa mięso poddawali ponownym oględzinom weterynarskim za opłatą taksy na rzecz gminy miasta Krakowa.

Aby tem więcej utrudnić sprowadzanie mięsa, zarządzono, że:

I. oględziny mają zię odbywać nie przy wprowadzaniu na granicy Krakowa, lecz w rzezalni miejskiej, położonej na odległem, poprzód do gminy Grzegórzki, a od dwóch lat do gminy Krakowa należącem terytorynm;

II. że od każdej sztuki mięsa, chociażby ta była minimalną, należy za oględziny po 8 hal. opłacać;

III. że prócz podatku spożywczego, oraz dodatku gminnego od tego podatku przy wstępie do Krakowa na rogatce opłacać się mającego, ma każdy złożyć kaucyę, równającą się podwójnej naletytości podatku spożywczego i dodatku do tego podatku.

Zarządzenie powyższe, utrudniające w wysokim stopniu wszelką konkurencyę, spowodowało znaczne podskoczenie cen mięsa w Krakowie, co nader dotkliwie konsumentom zwłaszcza biedniejszym, czuć się daje, a zarazem podkopnje coraz bardziej egzystencyę ludności w Piaskach wielkich, która od wieków, bo jeszcze na zasadzie przywilejów królów polskich, trudni się handlem bydła i wyrąbem mięsa, co jedyny sposób jej zarobkowania stanowi.

Piaski wielkie posiadają wzorową rzeźnię i utrzymują własnego dyplomowanego weterynarza, który mięso ogląda, a przeznaczone do wywozu zaopatruje odpowiednim certyfikatem, tudzież wymaganą plombą.

Wobec tego zarządzenia, aby mięso w ten sposób certyfikatem i plombą zaopatrzone przy wprowadzaniu do Krakowa ponownym poddawano oględzinom za opłatą taksy, sprzeciwia się rozporządzeniu c. k. Namiestnictwa z dnia 28. czerwca 1888 r. Dz. u. kr. Nr. 74, wydanemu na podstawie ustawy z 29. lutego 1880 r. Dz. pr. p. Nr. 35. Zaś wedle orzeczenia Trybunału administracyjnego orzeczeniem z dnia 2. listopada 1899 Nr. 8655 do zaprowadzenia taksy za oględziny wprowadzanego ze zewnątrz mięsa, potrzeba ustawy sejmowej i Najwyższej sankcyi. (Sollten nun für derlei amtliche Leistungen, welche an sich unentgeltlich sind, von den einzelnen, in dessen Interesse sie zunächst erfolgen, Gebühren gefordert werden, so sind diese im technischen Sinne des Wortes „Gebühren“ für Akte der öffentlichen Verwaltung der Gemeinde, beziehungsweise eine besondere Art von, zur Deckung der allgemeinen Verwaltungsauslagen der Gemeinde, respektive des daraus sich ergebenden Abganges, bestimten Auflagen oder Abgaben, welche in die Kategorie der Zuschläge zu den direkten Steuern oder der Verzehrungssteuer nicht gehören, daher zu deren Einführung der nach der Gemeindeordnung hiezu erforderliche Spezialakt (Landesgesetz, Allerhöchst genehmigter Landtagsbeschluss erforderlich ist).

I dlatego cech zbiorowy rzeźników i masarzy w Piaskach Wielkich wniósł pod datą 26. sierpnia 1906 zażalenie względnie rekurs przeciw zarządzeniu Magistratu krakowskiego.

Mimo ważności sprawy, mimo urgensów ze strony cechu zbiorowego rzeźników i masarzy z Piasków wielkich, c. k. Namiestnictwo dotąd zażalenia względnie rekursu nie załatwiło, co tem więcej uderza, że w takiej samej sprawie, a mianowicie, gdy gmina miasta Podgórza postanowiła uchwałą rady miejskioj z dnia 13. października 1898 zaprewadzić u siebie oględziny mięsa z Piasków wielkich za opłatą taksy, a c. k. Starostwo reskryptem z dnia 18. kwietnia 1899 l. 8439 zakazało wykonania tej uchwały, c. k. Namiestnictwo orzeczeniem z dnia 10. czerwca 1899 l. 46.008 nie uwzględniło rekursu gminy miasta Podgórza i utrzymało w mocy zarekurowany reskrypt, opierając swoją decyzyę na powołanem powyżej rozporządzeniu z dnia 28. czerwca 1888 Dz. ust. kraj. Nr. 74.

W sprawie tej wniesiono w czasie poprzedniej sesyi interpelacyę do Komisarza

Rządowego. Odpowiedź nie była wystarczającą — ile, że Komisarz rządowy odpowiedział, że rekurs przeciw rozporządzeniu Magistratu krakowskiego należy wnieść do Wydziału krajowego. Ponieważ rozchodzi się tu o nieprawne pobory za oględziny mięsa i niewłaściwe żądanie dostawiania tegoż do rzezalni i żądanie kaucyi, a więc zarządzenia sprzeczne z ustawami, przeto powołane są do położenia tamy nadużyciom Władze polityczne, a zresztą bez względu na zapatrywanie Komisarza rządowego, rezolucya pisemna powinna z Namiestnictwem być wydaną.

Zapytuję więc poraz drugi, dlaczego dotąd zażalenie względnie rekurs cechu zbiorowego rzeźników i masarzy z Piasków wielkich przeciw bezprawnemu zarządzeniu Magistratu krakowskiego, aby mięso ze zewnątrz wprowadzone aż do rzezalni miejskiej celem oględzin było dostawiane, taksa za oględziny płaconą i nie dającą się usprawiedliwić kaucya przy wprowadzaniu mięsa składaną była, nie został załatwiony i czy c. k. Namiestnictwo skłonne jest położyć tamę bezprawnym praktykom Magistratu krakowskiego i tym sposobem uchronić ludność Piastów wielkich od upadku materyalnego, a konsumentów miasta Krakowa od nadużyć pod względem wyśrubowania cen mięsa przez tamtejszych rzeźników.

Interpelant:
Skołyszewski.

Czecz, Szwed, Maryewski, Płocki, Czarkowski-Golejewski, Wilczkiewicz, Kramarczyk, Pastor, Wesoliński, Żardecki, Stojałowski, Oleśnicki, F. Włodek, Hupka, Maiss.

I n t e r p e l a c y a

do c. k. Rządu p. Schätzla i towarzyszy.

W roku 1906 objął Wysoki Rząd budowę kolei lokalnej ze Lwowa przez Brzeżany do Podhajec i oddał tę budowę w przedsiębiorstwo prywatne z zastrzeżeniem ukończenia do dnia 1. października 1908 r. Interesowane tą budową powiaty i miasta z niepokojem śledzą postępu budowy, przywiązując poważne znaczenie do terminu ukończenia budowy, gdyż z terminem tym wiąże się spełnienie wieloletnich zabiegów i nadziei. Z terminem ukończenia tej budowy łączą interesowani powstanie całego szeregu instytucyi i zakładów lokalnych, a żywy interes w programowem ukończeniu budowy ma również kraj cały mając w niej angażowany paromilionowy kapitał. Tymczasem budowa nie postępuje normalnie, stan powyższy spowodował powiat przemyślański i m. Lwów do podnoszenia zażaleń, a sprawozdanie c. k. Dyrekcyi budowy we Lwowie o procentowem wykończeniu robót budzi uzasadnioną obawę, iż otwarcie ruchu na wspomnianej linii może doznać znacznego opóźnienia.

Dla uspokojenia sfer interesowanych, upraszają zatem podpisani o wyjaśnienie, czyli istotnie należy obawiać się przekroczenia zakreślonego terminu budowy i co zamierza Wysoki Rząd uczynić, celem niedopuszczenia tej zwłoki.

Interpelant
Schätzel.

Huza, Kłeski, Sala, Vayhinger, Michałowski, Tomaszewski, Sare, Maiss, Buynowski, Maryewski, Wiśniewski, Wurst, Fruchtmann, Bednarski.

Sekretarz p. Mazikiewicz czyta:

W n i o s e k.

Gmina Szumina powiatu starosamborskiego otrzymała za wydzierżawienie terenów naftowych na gruntach gminnych sumę 1.500 koron i uchwaliła pieniądze te użyć na założenie gminnej kasy pożyczkowej. Ponieważ rozchodzi się tutaj o dobro ogólne gminy i zamierzone założenie kasy ma na celu jedynie ratunek i dźwignięcie biednego ludu, dlatego podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy łaskawie uchwalić:

1. Zatwierdza się uchwałę Rady gminnej w Szuminie w sprawie założenia gminnej kasy pożyczkowej.

2. Poleca się Wydziałowi powiatowemu w Starym Samborze kasę tę co rychlej wprowadzić w życie.

We Lwowie, dnia 23. września 1907.

Wnioskodawca:
J. Jaworski w. r.

Korol, Hanczakowski, Kuryłowicz, Szmigielski, Wilczkiewicz, Barabasz, Oleśnicki, Staruch, Mazikiewicz, Huryk, Bojko, F. Włodek, Effinowicz, Ochrymowicz.

W n i o s e k.

Na szlaku kolejowym Sambor-Sianki odległość między Waniowcami i Samborem z powodu wielkiego koła przy objeździe miasta przewyższa 600 metrów ponad strefę. Przez to cena jazdy z Waniowic do Sambora liczy się już za dwie strefy, a ze Starego Sambora za trzy strefy.

Na stacyi w Waniowicach mało kto wsiada. Ale dla podróżnych, którzy w Starym Samborze wsiadają, dzieje się wielka krzywda, gdyż za 600 metrów płacą jak za całą strefę. Przy budowie szlaku kolejowego obiecano, że na przedmieściu samborskiem naprzeciw Biskowic będzie przystanek. Przystanek ten jeszcze i z tej przyczyny pożądany, że byłby on daleko bliżej miasta położony, niż główny dworzec i na głównym dworcu znacznie zmniejszyłby się natłok podróżnych, jaki obecnie zawsze panuje.

Wobec tego podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić potrzebę przystanku „Sambor-Przedmieście“ na szlaku kolejowym Sambor-Sianki.

We Lwowie, dnia 22. września 1907.

Wnioskodawca:
J. Jaworski w. r.

Korol, Hanczakowski, Kuryłowicz, Szmigielski, Wilczkiewicz, Oleśnicki, Staruch, Ochrymowicz, Huryk, Effinowicz, Mazikiewicz, Barabasz, Bojko, F. Włodek.

W n i o s e k.

Wzdłuż wsi Lastówki powiatu drohobyckiego płynie rzeka Stryj i dzieli wieś na dwie części i grunta gospodarskie. Dlatego ludzie potrzebują każdej chwili przechodzić przez rzekę, a ponieważ Stryj tutaj już wielki, to muszą używać tratwy. Przy wylewach jednak, jak również w zimie, kiedy woda nie przemarznie, przeprawa na tratwie niemożliwa i wówczas to ustaje we wsi wszelka, chociażby najgorsza komunikacya. Zmarli leżą tygodniami niepogrzebani, niespowiadani umierają, a w lecie dla tych gospodarzy, którzy po drugiej stronie rzeki mają grunta, robota w polu zupełnie ustaje.

Ponieważ wobec wielkich wydatków krajowych niema nadziei na postawienie mostów, a dla gminy będzie wielkiem dobrodziejstwem, jeśli będzie miała zapewnioną komunikacyę, chociażby dla przechodu, dlatego podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić postawienie kosztem krajowym w dwóch miejscach w Łastówkach przez Stryj ław przechodowych.

Wnioskodawca:
J. Jaworski w. r.

Hanczakowski, Barabasz, Effinowicz, Oleśnicki, Staruch, Korol, Bohaczewski, Kuryłowicz, Szmigielski, Mazikiewicz, Huryk, Ochrymowicz, Bojko, F. Włodek.

W n i o s e k.

Gmina Spas powiatu staroramborskiego leży po drugiej stronie Dniestru od państwowego gościńca. Od kiedy woda zerwała most, jaki tu był przed kilku laty, gmina została odciętą od wszelkiej komunikacyi i ten stan trwa do dziś.

Wprawdzie obszar dworski zbudował dla swego użytku własnym kosztem wą-

ziutki most, ale gmina nie ma na nim zabezpieczonego przejazdu wolnego i on nie może wystarczyć dla użytku, jakiego wymagają miejscowe stosunki.

Tymczasem Spas to szeroko znana stacya klimatyczna. Tutaj rok rocznie przyjeżdża z górą 1000 gości dla poratowania zdrowia. Tutaj znajduje się jeszcze tartak i urząd pocztowy, do którego zostało przydzielonych kilka gmin. Ponieważ gmina sama nie jest w stanie zbudować mostu własnym kosztem, dlatego podpisani z uwagi na dobro ogólne wnoszą:

Wysoki Sejm raczy łaskawie uchwalić konieczną potrzebę budowy mostu kosztem krajowym na Dniestrze w Spasie i tęże budowę na czas najkrótszy naznaczyć.

We Lwowie, dnia 23. września 1907.

Wnioskodawca:
J. Jaworski w. r.

Korol, Hanczakowski, Bohaczewski, Kuryłowicz, Szmigielski, Wilczkiewicz, Oleśnicki, Staruch, Huryk, Barabasz, Bojko, F. Włodek, Effinowicz, Ochrymowicz.

Wniosek

posła Starucha i tow. w sprawie opłacania przez państwo papierów, druków i blankietów w poruczonym zakresie działania gminy.

Ponieważ gminy oprócz wszelkich ciężarów i wydatków jeszcze i papiery, druki i blankiety w poruczonym zakresie działania opłacać muszą, przeto podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić wezwanie do Rządu, aby wydatki na druki i blankiety w poruczonym zakresie działania z funduszu państwowego opłacane były i żeby gminy wogóle wynagradzane były z funduszu państwowego za poruczony zakres działania.

We Lwowie, dnia 26. września 1907.

Wnioskodawca:
Antoni Staruch w. r.

Oleśnicki, Korol, Kuryłowicz, Bojko, F. Włodek, Wilczkiewicz, Barabasz, Pastor, J. Jaworski, Hanczakowski, Bohaczewski, Huryk, Ochrymowicz, Kramarczyk, W. Szwed.

Interpelacya

posła ks. J. Jaworskiego i tow. do c. k. Rządu w sprawie Iwana Demka z Łopuszanki Chominej.

Iwan Demko gospodarz w Łopuszance Chominej pow. starosamborskiego starał się w roku 1905 o paszport na broń. Sekretarz c. k. Starostwa Aleksander Sołtys kazał mu przynieść sobie rogi z kozła. Demko nie przeczuwając żadnego podstępu zabił kozła i przyniósł natychmiast rogi. Zaraz na drugi dzień potem przyszedł żandarm do Demka, wziął mu strzelbę i kozła, a c. k. Starostwo zasądziło na dwadzieścia dni aresztu i 40 koron kary. Iwan Demko wniósł przeciw temu rekurs do c. k. Namiestnictwa, dał adwokatowi Dr. Jaremie 20 kor., i do dzisiejszego dnia nie ma żadnej odpowiedzi.

Podpisani więc zapytują:

Czy wie o tem c. k. Rząd? i

czy pociągnie do odpowiedzialności c. k. Starostwo w Starym Samborze za takie podstępne postępowanie?

Interpelant
J. Jaworski.

Hanczakowski, Bohaczewski, Korol, Barabasz, Kuryłowicz, Mazikiewicz, Szmigielski, Effinowicz, Ochrymowicz, Oleśnicki, Staruch, Huryk, Bojko, F. Włodek.

Interpelacya

posła Włodzimierza Kuryłowicza i tow. do Wydziału krajowego co do wybudowania mostu na rzece Tabie w Wróbliku (powiat Sanok).

Na rzece Tabie we wsi Wróblik szlachecki pow. Sanok na drodze gminnej I. klasy niema mostu. Ponieważ ta górska rzeka Taba bardzo często wzbiera, dlatego jest często utrudniona komunikacya wsi z polami włościańskiemi, z cerkwią, z najbliższą drogą powiatową i koleją.

Podpisani zapytują Wydział krajowy:

Czy raczy on dać inicyatywę do wybudowania mostu na rzece Tabie w gminie Wróblik szlachecki powiatu sanockiego, przy pewnem przyczynieniu się kraju do kosztów budowy.

Interpelant
Kuryłowicz.

Oleśnicki, Korol, J. Jaworski, Szmigielski, Staruch, Barabasz, Effinowicz, Szwed, Mazikiewicz, Hanczakowski, Huryk, Wilczkiewicz, Kramarczyk, Pastor, Bohaczewski.

Interpelacya

posła Kuryłowicza i tow. do Wydziału krajowego co do zniesienia rogatek na drogach powiatowych w powiecie Sanockim i liskim.

W wielu powiatach w Galicyi, a specyalnie w powiatach sanockim i liskim nie poznoszono do teraz na drogach powiatowych rogatek.

Ponieważ rogatki te są wielkim ciężarem dla ludności, a wydatki na konserwacyę dróg z wprowadzeniem w życie nowej ustawy drogowej w całości mogą być pokryte z dotyczącego funduszu drogowego, przeto zapytują podpisani Wydział krajowy:

Czy zamierza on dać początek do zniesienia z chwilą wprowadzenia w życie nowej stawy drogowej rogatek na drogach powiatowych w powiecie sanockim i liseckim?

Interpelant
Kuryłowicz.

Oleśnicki, Korol, J. Jaworski, Szmigielski, Staruch, Barabasz, Effinowicz, Szwed, Mazikiewicz, Pastor, Hanczakowski, Wilczkiewicz, Kramarczyk, Bohaczewski.

Interpelacya

do c. k. Rządu.

W gminie Chotyniec powiatu jaworowskiego złożyli w maju 1907 wszyscy członkowie gminy (oprócz jednego naczelnika gminy) swoje mandaty do Rady gminnej.

Pomimo tego dotychczas nie zostały wybory do rady gminnej w tej gminie rozpisane.

Wobec tego zapytują podpisani c. k. Rząd:

1) Czy wie o tem stanie rzeczy?

2) Czy gotów zarządzić jak najspieszniej rozpisanie wyborów Rady gminnej w tej gminie?

Interpelant
Oleśnicki.

Kuryłowicz, Korol, J. Jaworski, Bojko, F. Włodek, Szwed, Mazikiewicz, Staruch, Barabasz, Wilczkiewicz, Szmigielski, Mogilnicki, Kramarczyk, Huryk, Hanczakowski, Ochrymowicz, Effinowicz.

Interpelacya

do c. k. Rządu.

Rada gminna w Przedborzu pow. jaworowskiego uchwaliła jeszcze 23. listopada 1902 zmianę języka wykładowego w szkole ludowej w Przedbożu na język ruski.

Uchwałę tę przedłożyła dnia 22. grudnia 1902 przez c. k. Radę szkolną w Jaworowie c. k. Radzie szkolnej krajowej — jednak dotychczas mimo upływu pięciu lat nie doczekała się żadnej odpowiedzi.

Wobec tego zapytują podpisani:

I. Czy c. k. Rząd wie o tym fakcie?

II. Czem usprawiedliwi tak długą zwłokę?

III. Czy gotów jest jak najspieszniej zarządzić merytoryczne załatwienie tej sprawy.

Interpelant
Oleśnicki.

Kuryłowicz, Korol. J. Jaworski, Szmigielski. Staruch, Huryk, Barabasz, Mogilnicki, Mazikiewicz, Hanczakowski, Ochrymowicz, Effinowicz.

Interpelacya

do Wydziału krajowego.

W gminie Leszczyn pow. bobreckiego panują wielkie nadużycia w zarządzie gminnym.

Naczelnikiem gminy jest Iwan Oleński, a pisarzem jego rodzony brat Andrzej Oleński. Oni obaj gospodarują bez kontroli i marnotrawią w wysokim stopniu majątek gminny.

Przy budowie plebanii przywłaszczyli sobie 1280 koron z pieniędzy konkurencyjnych pod pozorem, że mają te pieniądze przyrzeczone od budowniczych — na każdy sposób tytuł do tych pieniędzy jest causa turpis. Przy budowie domu gminnego nie wyrachowali się oni z wydanych pieniędzy i zachodzi usprawiedliwione podejrzenie, że część pieniędzy gminnych przy tej sposobności znowu przeszła na ich własność. Obaj oni nie chcą dopuścić do uchwalenia budżetu szkoły miejscowej i przez to szkoła jest w zimie przeważnie zamknięta, bo niema drzewa na opał. Przytem obaj Oleńscy szerzą swojem życiem i zachowaniem się wielką demoralizacyę w gminie — piją po całych nocach i grają w karty i obgrywają mieszkańców gminy na grube sumy.

Nakładają także za różne czynności nienależące się opłaty i zapłacone za to sumy zatrzymują dla siebie. Tak np. w br. od Justyny Oszust sumę 8 kor. za wyrobienie paszportu. Ona paszportu zupełnie nie dostała, a pieniądze Oleńscy zatrzymali dla siebie.

Wobec tego podpisani zapytują:

Czy wiadome są Wydziałowi krajowemu te fakty?

A równocześnie wzywają Wydział krajowy o przeprowadzenie jak najspieszniejszego zbadania tych okoliczności i spowodowania usunięcia obu Oleńskich z ich stanowisk urzędowych.

Interpelant
Oleśnicki.

Kuryłowicz, Korol, J. Jaworski, Szmigielski, Bojko, F. Włodek, Szwed, Staruch, Barabasz, Wilczkiewicz, Kramarczyk, Mogilnicki, Huryk, Hanczakowski, Effinowicz, Ochrymowicz, Mazikiewicz.

Marszałek oznajmia, że pierwsze czytanie odczytanych wniosków umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń, interpelacye zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu, względnie Wydziałowi krajowemu.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie wniosku p. Kramarczyka o zmianę ustawy o ordynacyi wyborczej do Sejmu.

Przemawia p. Kramarczyk uzasadniając swój wniosek.

Marszałek przerywa mowcy wzywając go do sprostowania, względnie cofnięcie użytych przez niego wyrazów „że bracia nieraz przekraczają granicę uczciwości“ w walce politycznej.

P. Kramarczyk odwołuje te wyrażenia i przemawia dalej, pod względem zaś formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisyi dla reformy wyborczej.

Marszałek udziela głosu p. ks. Pastorowi dla sprostowania faktu.

Przemawia p. ks. Pastor.

Izba bez rozprawy uchwala następnie powyższy wniosek formalny posła Kramarczyka.

Następnie:

Pierwsze czytanie wniosku pp. ks. Szpondra i Potoczka o zmianę §. 47. ust. wodnej.

Przemawia p. Szponder uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisyi wodnej.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku. p. Skołyszewskiego o uczczeniu 60-letniej rocznicy panowania Najjaśn. Pana.

Przemawia p. Skołyszewski uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisyi prawniczej.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Hanczakowskiego w sprawie zabezpieczenia opału i drzewa materyałowego dla konsumentów w okręgach, w których znachodzą się wielkie kompleksy lasów, stanowiących własność prywatnych osób.

Przemawia p. Hanczakowski, uzasadniając swój wniosek a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisyi gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. ks. Wilczkiewicza w sprawie założenia składu drzewa opałowego i budulcowego z lasów rządowych w Dąbrowie.

Przemawia p. ks. Wilczkiewicz, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisyi gospodarstwa kraj.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie udzielenia zakładowi wychowawczemu w Pawlikowicach z krajowego funduszu sierocego pożyczki 15.000 koron i z przedłożeniem petycyi Towarzystwa „Powściągliwość i Praca“ o pożyczkę 30.000 koron dla zakładu wychowawczego w Miejscu piastowem.

Sprawozdawca p. Maiss uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisyi:

1. Sejm przyjmuje do wiadomośc sprawozdanie Wydziału krajowego z 10. września 1907.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia i wypłacenia z funduszu rezerwowego 250.000 koron krajowego funduszu sierocego Towarzystwu „Powściągliwość i Praca“ 4 procentowej pożyczki 30.000 koron dla zakładu wychowawczego w Miejscu piastowem na zaprowadzenie nowych urządzeń przemysłowych zwrotnej w 10 latach, począwszy od pierwszego stycznia 1911 r., pod warunkami zastrzeżonymi w skrypcie dłużnym co do pożyczki 15.000 koron dla zakładu wychowawczego w Pawlikowicach i za ubezpieczeniem tejże pożyczki 30.000 koron w przymiocie hipoteki łącznej na majątkach nieruchomych zakładów wychowawczych w Miejscu piastowem i w Pawlikowicach.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żądał.

Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwala oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski 1 i 2 komisyi, które poseł sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi administracyjnej o petycyi gminy miasteczka Husaków

w przedmiocie kreowania w Husakowie c. k. Sądu powiatowego oraz c. k. Urzędu podatkowego.

Sprawozdawca p. Maiss uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawę kreowania nowego Sądu i nowego Urzędu podatkowego w miasteczku Husakowie odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem zbadania jej i ewentualnego sprawozdania.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek komisyi.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi administracyjnej o petycyi Mikołaja Prosianowskiego tow. w przedmiocie podziału gminy Podmichale na ruską i polską i utworzenie dla jednej i drugiej odrębnej gminy administracyjnej.

Sprawozdawca p. Maiss uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę mieszkańców rzymsko-katolickich gminy Podmichale odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia Sejmowi odpowiednich wniosków.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek komisyi.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia z rozparcelowanej posiadłości tabularnej w Majdanie średnim osobnej gminy administracyjnej pod nazwą św. Józef.

Sprawozdawca p. Maiss uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy:

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o utworzeniu z posiadłości powstałych z rozparcelowanych dóbr tabularnych w Majdanie średnim, powiat Nadwórna, nowej gminy administracyjnej pod nazwą św. Józef.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Posiadłości powstałe wskutek rozparcelowania majętności tabularnej w Majdanie średnim, powiat Nadwórna, a wchodzące w skład gminy katastralnej Majdan graniczny tworzyć mają nową samoistną gminę administracyjną św. Józef.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwala przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwala cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czy-

tania bez czytania, Izba uchwala powyższy projekt ustawy w trzeciem czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi szkolnej w przedmiocie petycyi wdów po nauczycielach i nauczycielek emerytowanych o przyznanie lub podniesienie pensyi wdowiej lub sierocej, o przedłużeniu dodatku dla dzieci, o policzenie lat służby do emerytury i o odprawę zamiast emerytury.

Sprawozdawca p. Krzysztofowicz uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przechodzi do porządku dziennego nad petycyami:

Heleny Sądowej, Adolfiny Czekońskiej, Karoliny Baslerowej, Stefanii Kobiałkiewiczowej, Pauliny Kurmanowej, Małgorzaty Rączkowej, Stanisławy Kozdrasiowej, Maryi Korniatkiewiczowej, Balbiny Daneckiej, Michaliny Janickiej, Bronisławy Piszklewicz, Antoniny Müllerowej, Teofili Rzeczyckiej.

2. Sejm odstępuje Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i do przedłożenia sprawozdania wraz z wnioskami na najbliższem zebraniu Sejmu petycye: Katarzyny Jaremko, Józefy Myjakowej, Zuzanny Harasymowiczowej, Seweryny Mirkowskiej, Bronisławy Muraszczakowej, Anny Bieleckiej, Barbary Chodyńskiej, Albiny Stebnickiej, Adolfiny Głowackiej, Stefanii Dekównej, Anny Jaworowskiej, Maryi Szaszkiewiczowej, Maryi Krasuskiej, Maryi Stasiakównej, Maryi Jacykowej, Julii Wyrobiszowej, Eufrozyny Zychowej, Maryi Tytłowej, Antoniny Drukowej.

3. Sejm odstępuje petycyę Anny Kuziowej Wydziałowi krajowemu do urzędowania w porozumieniu z Radą szkolną krajową w myśl art. 52. ustęp 3 ustawy z dnia 11. czerwca 1905.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwala oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski 1—3 komisyi, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi bankowej w przedmiocie utworzenia krajowej centralnej kasy dla spółek rolniczych.

Sprawozdawca p. Skałkowski uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

A. I. Sejm postanawia utworzenie „Krajowej Centralnej kasy dla Spółek rolniczych we Lwowie“ i poleca Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie wszelkich czynności celem najrychlejszego wprowadzenia w życie tego krajowego zakładu kredytowego.

II. Kapitał zakładowy krajowej Centralnej kasy oznacza Sejm na 2 miliony koron.

III. Na utworzenie tego kapitału zakładowego przeznacza Sejm cały fundusz pożyczkowy dla „Spółek oszczędności i pożyczek“, utworzony uchwałą sejmową z 16. marca 1899 tudzież upoważnia Sejm Wydział krajowy, aby na rachunek dalszych rat subwencyi krajowej, przyznanej uchwałą sejmową z 16. marca 1899 w kwotach rocznych po 40.000 koron na okres 50 lat, zaciągnął pożyczkę w takiej wysokości, jaka przy racie amortyzacyjnej 40.000 kor. jest możliwą, i całą walutę tej pożyczki złożył na rachunek zakładowego kapitału Centralnej kasy.

IV. Sejm przyjmuje imieniem kraju gwarancyę za udzielone Centralnej kasie zaliczki Banku krajowego w takiej wysokości, jaka potrzebną będzie, aby fundusz

obrotowy Centralnej kasy wynosił 2,000.000 koron. Gwarancya ta jest udzieloną tylko na czas, dopóki kapitał zakładowy kasy ad II. oznaczony całkowicie wypłacony nie zostanie. Od tego kredytu płacić będzie Centralna kasa odsetki o 1% niższe od każdoczesnej stopy procentowej eskontu wekslowego.

V. Sejm przyjmuje imieniem kraju gwarancyę do wysokości 1 miliona koron dla nisko oprocentowanych wkładek, albo pożyczek udzielonych Centralnej kasie z funduszów publicznych, lub przez publiczne zakłady kredytowe.

Poręczenie takie dotyczyć będzie tylko tych wkładek lub pożyczek, co do których Wydział krajowy w myśl niniejszej uchwały sejmowej wyraźnie poręki udzieli, jeżeli dla takich wkładek lub pożyczek wymaganą jest w myśl obowiązujących przepisów gwarancya krajowa.

VI. Krajowa Centralna kasa dla Spółek rolniczych z chwilą rozpoczęcia swej działalności przejmie cały fundusz pożyczkowy dla Spółek oszczędności i pożyczek, mianowicie wszystkie aktywa i passywa, wynikające ze stosunku kredytowego tak wspomnianego funduszu pożyczkowego, jak i „Zbiorowego rachunku bieżącego“ ze Spółkami patronackiemi i z Bankiem krajowym. Wydział krajowy wyda w tym celu wszystkie potrzebne zarządzenia.

VII. Upoważnia się Wydział krajowy do przeprowadzenia takich zmian w uchwalonym przez Sejm projekcie statutu Centralnej kasy, któreby nie naruszały objętych pod II. do V. uchwał w sprawie gwarancyi krajowej, a były zgodne z zasadami i urządzeniami, na jakich się opierała dotychczasowa akcya krajowa dla popierania rozwoju Spółek rolniczych.

VIII. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dla wspomnianej w uchwale I. Centralnej kasy przyznał, względnie wyjednał w drodze ustawodawczej ulgi należytościowe, stemplowe i podatkowe, z których korzystają związkowe centralne kasy dla Spółek rolniczych, oparte na ustawie z 9. kwietnia 1873 Dz. p. p. Nr. 70., jako też Spółki handlowe z ograniczoną poręką, oparte na ustawie z 6. marca 1906 r. Dz. p. p. Nr. 58.

B. Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt Statutu:

Statut

Krajowej centralnej kasy dla Spółek rolniczych we Lwowie.

Firma, cel i zakres działania.

§. 1. Na podstawie uchwały Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem z dnia . . . . . 1907 r. ustanawia się krajowy zakład kredytowy jako samoistną osobę prawną pod firmą: „Krajowa centralna kasa dla Spółek rolniczych we Lwowie“, — po rusku: „Красва центральна Каса для спілок рільничих у Львові“; — po niemiecku: „Landes-Zentralkasse für landwirtschaftliche Genossenschaften in Lemberg“.

Zakładowy kapitał Centralnej kasy ustanawia się w sumie 2,000.000 koron.

Mianowicie przekazuje Sejm cały fundusz pożyczkowy, utworzony dla Spółek oszczędności i pożyczek uchwałą sejmową z dnia 16. marca 1899 na rzecz Centralnej kasy.

Z chwilą ukonstytuowania Centralnej kasy przechodzą na kasę wszystkie aktywa i passywa rzeczonego funduszu pożyczkowego, którego kapitał własny wynosił z końcem roku 1906 kwotę 402.363 kor. 77 hal.

Wydział krajowy upoważniony jest na rachunek subwencyi krajowej, przyznanej na lat 50 w rocznych kwotach po 40.000 koron temuż funduszowi pożyczkowemu uchwałą sejmową z dnia 16. marca 1899, zaciągnąć imieniem kraju pożyczkę w takiej wysokości, jaka możliwą będzie przy racie amortyzacyjnej 40.000 koron.

Całą gotówkę z tej pożyczki uzyskaną, Wydział krajowy złoży na kapitał zakładowy Centralnej kasy.

Reszta kapitału, w sumie 2,000.000 koron ustanowionego, będzie zebrana z czystych zysków kasy według postanowień §. 24. niniejszego statutu.

§. 2. Główną siedzibą tej Centralnej kasy jest Lwów.

§. 3. Zadaniem Centralnej kasy jest popieranie działalności Spółek rolniczych, zostających pod Patronatem Wydziału krajowego, przez udzielanie im dogodnego kredytu, pośredniczenie pomiędzy niemi w zużytkowywaniu nadwyżek funduszów obrotowych i załatwianie innych interesów kredytowych i bankowych dla tychże Spółek rolniczych.

§. 4. W szczególności zaś należy do zakresu działania Krajowej centralnej kasy:

a) przyjmowanie wkładek na rachunek bieżący lub na książeczki wkładkowe;

b) eskontowanie weksli Spółek rolniczych, zostających pod Patronatem krajowym;

c) udzielanie Spółkom patronackim pożyczek na skrypty dłużne i w rachunku bieżącym;

d) wypłacanie Spółkom zaliczek pieniężnych na zastaw kwitów składowych (warrantów) lub papierów wartościowych;

e) pośredniczenie w kupowaniu i spieniężaniu monet zagranicznych, papierów wartościowych i kuponów na rachunek Spółek, jako też kupowanie i spieniężanie papierów wartosciowych i kuponów na użytek własny Centralnej Kasy.

§. 5. We wszystkich interesach powyższych ograniczać się winna Centralna kasa na stosunki jedynie:

a) ze stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarczemi, które się opierają na ustawie z 9. kwietnia 1873 Dz. p. p. Nr. 70, a pozostają pod Patronatem Wydziału krajowego, przyczem przed udzieleniem Spółce pożyczki lub otwarciem kredytu winna Dyrekcya Centralnej kasy zasięgnąć opinii Biura Patronatu;

b) z władzami publicznemi (państwowemi, krajowemi, powiatowemi i gminnemi), jako też i instytucyami kredytowemi i z gminnemi kasami pożyczkowemi, które swoimi funduszami chcą ułatwić i poprzeć działalność Centralnej kasy lub za jej pośrednictwem zasilać swym kredytem Spółki, zostające pod Patronatem Wydziału krajowego.

§. 6. Wszelkie interesy spekulacyjne i wykraczające poza właściwe zadanie (§. 3.) Centralnej kasy są niedopuszczalne.

§. 7. Kraj gwarantuje dopełnienie zobowiązań Centralnej kasy kredytowej względem Banku krajowego, wynikających z zaliczek pieniężnych Banku w rachunku bieżącym, w takiej wysokości, aby przed całkowitą wpłatą kapitału zakładowego podnieść kapitał obrotowy kasy do wysokości 2,000.000 koron.

§. 8. Kraj gwarantuje aż do wysokości 1,000.000 koron za zobowiązania, które kasa Centralna przyjmie względem c. k. Skarbu państwa, względem zakładów państwowych, lub publicznych zakładów kredytowych, które powierzą jej swoje fundusze do obrotu.

Przyjęcie przez Centralną kasę tego rodzaju zobowiązań, przez kraj poręczonych, może nastąpić tylko za wyraźnem zezwoleniem Wydziału krajowego.

Zarząd i nadzór.

§. 9. Sprawami Centralnej kasy zarządza Dyrekcya przy częściowym współudziale i pod bezpośrednim nadzorem Rady nadzorczej jakoteż pod zwierzchnim nadzorem Wydziału krajowego we Lwowie w zastępstwie Sejmu kraj.

§. 10. Dyrekcya składa się z 3 dyrektorów, i z 3 zastępców dyrektorów,

których mianuje Wydział krajowy po wysłuchaniu opinii Rady nadzorczej.

Wydział krajowy postanowi, który z dyrektorów ma być przewodniczącym, który jego zastępcą, a który referentem zawiadującym bezpośrednio biurem Centralnej kasy.

Nominacya dyrektorów i zastępców następuje z reguły na trzy lata; z ważnych powodów może Wydział krajowy zamianować dyrektora na dłuższy lub krótszy okres czasu.

§. 11. Dyrekcya zastępuje Centralną kasę wobec osób trzecich i kolegielnie:

a) udziela pożyczki lub otwiera kredyt w rachunku bieżącym;

b) stanowi o poniesieniu wydatków administracyjnych i zakupnie potrzebnych ruchomości;

c) mianuje i uwalnia niestałych urzędników Centralnej kasy z wyjątkiem naczelnego buhaltera;

d) przedkłada Radzie nadzorczej wnioski co do zamianowania stałych urzędników Centralnej kasy;

e) przedkłada Radzie nadzorczej roczne zamknięcia rachunkowe (§. 28) wraz z sprawozdaniem z swoich czynności za rok ubiegły.

§. 12. Do powzięcia kolegialnej uchwały potrzeba obecności trzech a zgody co najmniej dwóch członków Dyrekcyi lub ich zastępców; uchwały mają być zanotowane w protokole z posiedzenia.

§. 13. Dyrektor-referent jest bezpośrednim zawiadowcą biura Centralnej kasy, prowadzi jej korespondencyę i czuwa nad należytem prowadzeniem rachunkowości Centralnej kasy.

§. 14. Czynności kasowe Centralnej kasy wykonywa bezpłatnie kasa banku krajowego we Lwowie na podstawie instrukcyi wydanej przez Wydział krajowy.

§. 15. Dyrekcya podpisuje firmę Centralnej kasy w ten sposób, że pod stampilią (pieczęcią), zawierającą dosłowne brzmienie firmy Centralnej kasy (§. 1.) kładą swoje własnoręczne podpisy ktokolwiek dwaj członkowie Dyrekcyi lub ich zastępcy.

§. 16. Rada nadzorcza Centralnej kasy składa się z 9 członków, których mianuje Wydział krajowy na przeciąg trzech lat.

Członkowie Wydziału krajowego oraz dyrektorowie, ich zastępcy i urzędnicy Centralnej kasy nie mogą być członkami Rady nadzorczej.

§. 17. Przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego Rady nadzorczej wyznacza Wydział krajowy, sekretarza Rady i członków komisyi rewizyjnej wybiera sama Rada nadzorcza ze swego grona.

§. 18. Do zakresu czynności Rady nadzorczej należy:

a) wykonywanie szczegółowej kontroli nad czynnościami Dyrekcyi i interesami Centralnej kasy;

b) sprawozdanie rocznego zamknięcia rachunków i bilansu Centralnej kasy i przedkładanie Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia wraz z wnioskami co do udzielenia Dyrekcyi absolutoryum z rachunków i czynności, rozdziału czystego zysku i pokrycia straty (§. 28.);

c) mianowanie na wniosek Dyrekcyi stałych urzędników (§. 14.c);

d) przedkładanie Wydziałowi krajowemu opinii co do zamianowania dyrektorów t zastępców dyrektorów Centralnej kasy (§. 13).

e) przedkładanie Wydziałowi krajowemu propozycyj co do ustanowienia lub zmiany etatu płac członków Dyrekcyi i urzędników Centralnej kasy, co do zakupna nieruchomości, co do wydania lub zmiany instrukcyj administracyjnych i regulaminu

dla Rady nadzorczej jako też wniosków i opinij w innych sprawach dotyczących rozwoju Centralnej kasy.

§. 19. Posiedzenie Rady nadzorczej zwołuje przewodniczący względnie jego zastępca. Do ważności uchwał Rady nadzorczej potrzebna jest obecność conajmniej 5 a zgoda conajmniej 3 obecnych członków Rady. Z uchwał spisuje się protokół, który podpisuje przewodniczący i sekretarz lub ich zastępcy.

§. 20. W posiedzeniach Rady nadzorczej biorą udział z głosem doradczym dyrektorowie (względnie ich zastępcy) z wykluczeniem jednak ich obecności w czasie obrad nad sprawami osobistemi członków Dyrekcyi lub dotyczącemi wyników kontroli nad czynnościami Dyrekcyi.

§. 21. Wydział krajowy wykonywa najwyższy nadzór nad wszystkiemi czynnościami Centralnej kasy, a w szczególności ma zastrzeżoną decyzyę w następujących sprawach:

a) mianuje wszystkich dyrektorów, zastępców dyrektorów i głównego buchaltera Centralnej kasy, jako też powołuje członków Rady nadzorczej;

b) ustanawia na podstawie propozycyj Dyrekcyi stopę procentową dla przyjmowanych wkładek, dla udzielanych pożyczek lub zaliczek kredytowych i dla eskontu wekslowego;

c) wydaje lub zatwierdza szczegółowe przepisy dla każdego działu interesów Centralnej kasy, instrukcyę administracyjną dla Dyrekcyi i urzędników, oraz regulamin czynności Rady nadzorczej; ustanawia normy co do zwrotu wydatków członków Rady Nadzorczej z powodu udziału w jej czynnościach;

d) ustanawia etat urzędników i sług Centralnej kasy;

e) rozstrzyga o nabyciu lub pozbyciu nieruchomości przez Centralną kasę;

f) zatwierdza przedłożone przez Dyrekcyę a sprawdzone przez Radę nadzorroczne zamknięcia rachunkowe i decyduje o użyciu zysków lub pokryciu straty;

d) przyjmuje roczne sprawozdania Dyrekcyi i Rady nadzorczej z ich czynności i przedkłada Sejmowi krajowemu wraz z rocznem zamknięciem rachunkowem i swojem sprawozdaniem o działalności Centralnej kasy;

h) ustanawia komisarza swego dla udziału w posiedzeniach Rady nadzorczej z głosem doradczym i z prawem zawieszenia uchwały, powziętej przez Radę nadzorczą, aż do rozstrzygnięcia sprawy przez Wydział krajowy;

i) może każdego czasu przeprowadzić szkontrum kasy kontrolę ksiąg i dokumentów Centralnej kasy;

k) usuwa pojedynczych lub wszystkich członków Dyrekcyi, głównego buchaltera i członków Rady nadzorczej w razie zaniedbywania obowiązków lub działania na szkodę instytucyi i wydaje w razie potrzeby wszelkie nadzwyczajne zarządzenia w celu zabezpieczenia interesów, majątku i należytego działania Centralnej kasy.

Rachunkowość, fundusz rezerwowy, użycie zysku i pokrycie straty.

§. 22. Rok kalendarzowy jest rokiem administracyjnym Centralnej kasy. Jeżeli Centralna kasa czynności swe rozpocznie w drugiej połowie roku kalendarzowego, naówczas pierwszy rok administracyjny kończy się dopiero z końcem następnego roku kalendarzowego.

§. 23. Corocznie w dniu 31. grudnia zamyka Dyrekcya wszystkie rachunki Centralnej kasy i w ciągu 6-ciu pierwszych tygodni następnego roku zestawia wyniki ogólnego zamknięcia rachunkowego jako też bilans majątkowy Centralnej kasy z swem sprawozdaniem z działalności przedkłada Radzie nadzorczej do sprawdzenia.

Rada nadzorcza winna zamknięcia rachunkowe dokładnie sprawdzić i najpóźniej do końca marca przedłożyć Wydziałowi krajowemu wraz z swojem sprawozdaniem i z wnioskami co do użycia czystego zysku lub pokrycia straty.

§. 24. Z czystego zysku wykazanego rocznem zamknięciem rachunków przypada 10 procent do funduszu rezerwowego, zaś reszta zysków przyłączoną zostaje do zakładowego kapitału kasy, dopóki tenże nie dojdzie do wskazanej §. 1. statutu sumy 2 milionów koron.

§. 25. Fundusz rezerwowy służy na pokrycie ewentualnych strat i na zabezpieczenie wszystkich zobowiązań Centralnej kasy.

Na razie przydziela się do funduszu rezerwowego 10 procent czystego zysku w myśl §. 24. a gdy kapitał zakładowy kasy centralnej do sumy 2 milionów uzupełniony zostanie, wpływać będzie cały czysty zysk do funduszu rezerwowego kasy dopóki ten fundusz nie wzrośnie do sumy 1 miliona koron.

Gdy fundusz rezerwowy dosięgnie 1 miliona koron, orzeknie Sejm krajowy, czy zachodzi potrzeba dalszego zwiększania tego funduszu.

§. 26. Jeżeliby zamknięcie rachunków wykazało straty, Rada nadzorcza doniesie o tem natychmiast Wydziałowi krajowemu celem wydania odpowiednich zarządzeń.

Zmiana statutów i zwinięcie Centralnej kasy.

§. 27. Zmianę statutu Centralnej kasy uchwala Sejm na wniosek Wydziału krajowego.

§. 28. Sejm może uchwalić zwinięcie i likwidacyę Centralnej kasy. W takim razie cały majątek kasy przechodzi na własność kraju.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sekretarz p. Urbański wnosi przyjęcie powyższych wniosków komisyi en bloc.

Izba uchwala przyjęcie powyższych wniosków komisyi en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwala wnioski A. i B. komisyi en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania uchwał A. I—V bez czytania, uchwala Izba powyższe uchwały w trzeciem czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi bankowej o przedłożeniach Wydziału krajowego w sprawie Banku krajowego za lata 1905 i 1906.

Sprawozdawca p. Hupka uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdania Wydziału krajowego o Banku krajowym za lata 1905 i 1906.

II. Sejm udziela Dyrekcyi Banku krajowego absolutoryum z rachunków za czas od 1. stycznia do 31. grudnia roku 1905, tudzież za czas od 1. stycznia do 31. grudnia roku 1906.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, by sprawę zatwierdzenia uchwalonych na poprzednich sesyach sejmowych zmian statutu Banku krajowego w jak najkrótszym czasie załatwił.

Marzałek otwiersa rozprawę ogólną.

Przemawia p. Stapiński.

Przemawia p. Buynowski, stawiając następującą dodatkową rezolucyę:

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Bankiem kra-

jowym starał się o założenie filii tegoż Banku w Nowym Yorku lub w Chicago.

Izba powyższą rezolucyę p. Buynowskiego popiera.

Przemawia p. ks. Stojałowski i stawia następujące dodatkowe rezolucye:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z Dyrekcyą Banku krajowego wziął pod rozwagę założenie „Kasy pożyczkowej dla rękodzielników w miastach i miasteczkach“ na wzór kas Raiffeisena dla rolników.

Sejm poleca Bankowi krajowemu, ażeby ulgi przyznane pożyczkom tabularnym, że kapitał spłacać zaczynają dopiero po 5, a nawet 10 latach, rozszerzył na pożyczki włościańskie i hipoteczne miejskie.

Izba powyższe rezolucye p. ks. Stojałowskiego oddzielnie popiera, które Marszałek odczytuje.

Marszałek oznajmia, że sekretarz p. Urbański postawił formalny wniosek na zamknięcie rozprawy ogólnej i że do głosu zapisany jest p. Milewski.

Gdy nikt więcej do głosu się nie zapisał, Marszałek poddaje powyższy formalny wniosek p. M. Urbańskiego pod głosowanie.

Izba uchwala zamknięcie rozprawy ogólnej.

Przemawia zapisany do głosu p. Milewski.

Przemawia p. sprawozdawca, stawiając formalny wniosek na odesłanie zgłoszonych rezolucyi pp. Buynowskiego i ks. Stojałowskiego do komisyi bankowej.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwala oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski I.—III. komisyi, które p. sprawozdawca odczytuje.

Marszałek odczytuje rezolucye pp. Buynowskiego i ks. Stojałowskiego i oznajmia, że co do powyższych rezolucyi postawiony został przez p. sprawozdawcę wniosek formalny, by je odesłać do komisyi bankowej, i zapytuje tych posłów, czy się na to zgadzają.

Posłowie Buynowski i ks. Stojałowski zgadzają się na powyższy wniosek formalny p. sprawozdawcy, poczem Izba wniosek ten uchwala, oddzielnie głosując nad odesłaniem do komisyi bankowej rezolucyi p. Buynowskiego i rezolucyi p. ks. Stojałowskiego.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 28. września 1907 godzinę 10. przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 2 minut 20 po południu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni*, w. r.*

Sekretarze:

Mieczysław Urbański*, w. r.*
Kazimierz Lubomirski*, w. r.*